

POPIS PREDMETA I OPISI PREDMETA ZA DRUGI SEMESTAR

NOSITELJ	NAZIV PREDMETA	BR. SATI	BR. ECTS	SMJER(OVI)
Prof. dr. sc. Zoran Kurelić	The European Union as an Anti-Totalitarian Project	13+17	7	Europska politika: Europa i Hrvatska
Prof. dr. sc. Tamara Čapeta	Methodology of the EU Law	13+17	7	Europska politika: Europa i Hrvatska
Izv. prof. dr. sc. Nebojša Blanuša	Političko nesvjesno	13+17	7	Hrvatska politika
Izv. prof. dr. sc. Tonči Kursar	Transformacija političkih pojmova i povjesni „lomovi“	13+17	7	Hrvatska politika
Izv. prof. dr. sc. Krešimir Petković	Public Policy Theories	13+17	7	Javne politike i razvoj
Prof. dr. sc. Katarina Ott Dr. sc. Vjekoslav Bratić	Politika oporezivanja i javne potrošnje	13+17	7	Javne politike i razvoj
Prof. dr. sc. Siniša Tatalović	Globalna sigurnost	13+17	7	Međunarodni odnosi
Doc. dr. sc. Đana Luša	Diplomacija i diplomatsko komuniciranje	13+17	7	Međunarodni odnosi
Prof. dr. sc. Zrinjka Peruško	Mediji i demokracija	13+17	7	Mediji i politika
Prof. dr. sc. Vera Turković	Vizualna komunikacija i politika	13+17	7	Mediji i politika
	Izborni kolegij iz drugih doktorskih programa		7	
	Potreban broj upisanih obveza	39 + 51	21	

PREDMETI SMJERA EUROPSKA POLITIKA: EUROPA I HRVATSKA

1. The European Union as an Anti-Totalitarian Project
2. Methodology of the EU Law

PREDMETI SMJERA HRVATSKA POLITIKA

1. Političko nesvjesno
2. Transformacija političkih pojmova i povjesni „lomovi“

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

PREDMETI SMJERA JAVNE POLITIKE I RAZVOJ

1. Public Policy Theories
2. Politika oporezivanja i javne potrošnje

PREDMETI SMJERA MEĐUNARODNI ODNOSI

1. Globalna sigurnost
2. Diplomacija i diplomatsko komuniciranje

PREDMETI SMJERA MEDIJI I POLITIKA

1. Demokracija i mediji
2. Vizualna komunikacija i politika

Course THE EUROPEAN UNION AS AN ANTI-TOTALITARIAN PROJECT

LECTURER

Zoran Kurelić, Ph.D.

e-mail: zkurelic@fpzg.hr

LANGUAGE: English

COURSE OBJECTIVES

The course is designed for doctoral students interested in European political thought. It is a doctoral course and the candidates are expected to know political theory at the master's level. The purpose of the course is to create a number of sophisticated theoretical confrontations and encourage students to creatively think about politics. The question driving the entire course is: 'Are we sure that the EU is an anti-totalitarian project?' The expected answer should be 'yes', but, after the wars in former Yugoslavia it cannot be given without hesitation. Two classics of European political thinking will be discussed during the semester: Karl Popper and Hannah Arendt. The choice of theorists reveals the inner tension of the course. Popper was a liberal anti-totalitarian writer and Arendt an anti-liberal anti-totalitarian thinker. We will compare their very different understandings of totalitarianism and try to process the events from recent history through a web of concepts created by this comparison. In particular, the idea of universal human rights and the need to protect them universally, and the concepts of evil, both 'radical' and 'banal', will be discussed.

The learning outcome of the course should be a clear understanding of the two different concepts of totalitarianism and the ability of every student to use them separately and in comparison.

Two books, both of them absolute classics, will be discussed in detail: *The Open Society and its Enemies* and *The Origins of Totalitarianism*. The "Cash value" of the very concept of totalitarianism will be assessed, and the students will compare two quite different understandings of the political culture of our continent, and politics in general.

CONTENT OF THE COURSE

1. On the very idea of totalitarianism. Theories of totalitarianism as a cold war ideological attack on communism.
2. Is totalitarianism passe in post 1989 Europe?
3. On the open-closed society distinction and how to use it nowadays.
4. Political ideas in the political history of Europe.
5. Liberal universalism and totalitarianism. Popper and his critics.
6. Arendt's narrative on the collapse of European civilization. How to read *The Origins...*?
7. On antisemitism and imperialism.
8. Totalitarianism and evil. Did 'radical evil' reappear in former Yugoslavia?
9. The French and the American revolution revisited. Is liberal politics genuine politics?
10. Popper vs. Arendt. What can we learn from them today? Is genuine politics (Arendt) possible in the EU?

TEACHING METHOD

We will have 13 hours of lectures and 17 hours of seminar work. The course is divided into 10 classes, 3 hours each, (one hour lecture, break, one and a half hour seminar). All students will be expected to give a 20-minute presentation and discuss other presentations. Dialogue in the seminar is the key teaching method in this course.

EXAMINATION

There will be no formal exam. All the candidates will have to write four one-thousand-word essays, and give one 20-minute presentation. They will get their grades during the semester.

COURSE CREDIT

7 ECTS-credits

QUALITY ASSURANCE MONITORING

Quality will be controlled through a standard procedure organised by the University of Zagreb and the Faculty of Political Science.

COMPULSORY LITERATURE

Popper Karl – *Open Society and its Enemies*

Arendt Hannah - *The Origins of Totalitarianism*

RECOMMENDED LITERATURE

Giorgio Agamben – *Homo Sacer*

Alain Finkielkraut - *In the Name of Humanity*

Arendt Hannah – *On Revolution*

Arendt Hannah – *Eichman in Jerusalem*

Shearmour Jeremy – *The Political Thought of Karl Popper*

Talmon J. L., - *The Rise of Totalitarian Democracy,*

Berlin, Isaiah - *Four Essays on Liberty*

Hinchman and Hinchmn (eds.) – *Hannah Arendt, Critical Essays*

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Course: METHODOLOGY OF THE EU LAW

LECTURER

Tamara Čapeta, Ph.D.
e-mail: tamara.capeta@gmail.com

LANGUAGE: English

COURSE OBJECTIVES

The general objective of the course is to provide students of political sciences with the necessary methodological tools to think about law and to use law in order to understand the process of European integration.

More particularly, the course aims first at developing students' understanding of the context within which EU law develops. In order to understand the legal system as it has developed in the EU, students need to get familiar with the principal legal actors, most importantly, the Court of Justice of the EU (CJEU) and its interaction with the national courts of the Member States as well as with the Member States' governments.

The main working material of the course will be judicial decisions of the CJEU. Course aims at enabling students to read, understand and develop critical reasoning in relation to the case-law. By reading judgments, and discussing them in classes students will develop understanding of basic tensions in relationship between the EU and national powers, and between the EU and national law, particularly constitutional law.

The course also aims at enabling students for independent research. Thus, the students will also learn about the most important databases containing necessary information for legal research.

CONTENT OF THE COURSE

Unit 1 – Introduction + Evolution of the EU

Learning outcomes: to get to know each other; to learn what is this subject about; to understand the methods of work; to learn where to find materials and how to prepare for classes; to discuss reasons for the European integration, once and today; to learn about the most important developments; to understand the reasons for current constitutional structure of the EU; to understand current institutional organisation at the EU level; to discuss EU federalism

Unit 2 – Powers and Sources of Law

Learning outcomes: to understand the principle of conferral, subsidiarity and proportionality; to learn about the division of powers between the EU and the Member States and understand concepts of exclusive, shared and complementary powers; to understand the concept of the legal basis; to learn the systematisation of sources of EU law; to discuss modifications in the sources of EU law introduced by the Lisbon Treaty; to understand the connection between the different sources of law and the enacting institution

Unit 3 – Finding EU law

Learning outcomes: to learn how to use official EU web site, including Eur-lex and curia web; to explain the requirements students will have to satisfy to have positive grade of their paper; to discuss which steps an independent research contains

Unit 4 – EU External Powers

Learning outcomes: to learn about the EU role in the world; to understand the mechanisms for entering into international relations and the existing tensions; to understand the role of different EU institutions in the exercise of external EU powers; to understand the influence of the case law on the development of the EU external powers.

Unit 5 – EU Judiciary

Learning outcomes: to understand the structure of EU judiciary as consisting of the CJEU and national courts; to understand the internal organisation of the EU Court and to discuss current tensions and changes; to understand the importance of courts in law-creation; to understand the importance of the role of the CJEU in EU constitutional order; to learn the basic heads of jurisdiction of the CJEU; to understand the mechanism of cooperation between the Court of Justice and the national courts and understand its importance

Unit 6 – Transformation of the EU legal order

Learning outcomes: to understand how was the EU legal order constitutionalised; to understand and discuss the role of the Court and of the other actors in constitutionalisation of EU law; to discuss consequences of direct effect for different actors, most importantly EU citizens, Member States and their courts; to understand initial problems of accommodating supremacy; to discuss the legal pluralism as the concept explaining constitutional tensions in the EU

Unit 7 – Fundamental Rights in the EU

Learning outcomes: to systematize developments of EU fundamental rights from their incorporation as general principles to the adoption of legally binding Charter of Fundamental Rights; to understand the role of the Court in the development of fundamental rights protection; to discuss tensions in the process of achieving the EU's membership in the European Convention of Fundamental Rights and Freedoms; to understand the relationship between fundamental rights and fundamental treaty freedoms

Unit 8 – The concept of Direct Effect

Learning outcomes: to understand importance of the direct effects doctrine on the basis of the case-law developing effects of directives; to recognise problems in judicial developments of constitutional concepts; to understand the difference between vertical and horizontal effect; to learn which sources of law have which type of direct effects; to discuss reasons and problems caused by the denial of horizontal effect to directives

Unit 9 – The concept of interpretive effect

Learning outcomes: to understand reasons for imposing interpretative obligation on courts; to understand the difference between interpretative and direct application of a norm; to realize the limits of interpretative obligation; to discuss problems caused by interpretive effects for the separation of powers between different institutions of government

Unit 10 – Current state of EU constitutionalism

Learning outcomes: to understand the need for the development of new doctrines beyond direct effect; to discuss recent developments of the case law relating to the combined effects of fundamental rights and directives; to discuss problems of law-making through case-law; to discuss appropriateness of constitution-making through case-law; to engage in the discussion about the future of the EU constitutionalism

TEACHING METHOD

We will have 30 hours of interactive lectures, divided into 10 classes, 3 hours each, All students will be expected to prepare for each class by reading the materials posted on the web. Depending on number of students, students might be demanded to prepare presentations on given topics, which will be discussed in the class. Dialogue in the classes is the key teaching method in this course.

EXAMINATION

All the candidates will have to write a take home exam. Grades will depend on the exam and the participation in class discussions.

QUALITY ASSURANCE MONITORING

Quality will be controlled through a standard procedure organised by the University of Zagreb and the Faculty of Political Science.

COMPULSORY LITERATURE

Literature for each class will be posted on the web.

Background literature:

Judging Europe's Judges, The legitimacy of the case law of the European Court of Justice, Oxford: Hart Publishing, 2013

Selecting Europe's Judges, A Critical Review of the Appointment Procedures to the European Courts, ed. by Michal Bobek, OUP, 2015

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

R. Schutze, *From Dual to Cooperative Federalism, The Changing Structure of European Law*, OUP, 2013

Monica Claes, *The National Courts' Mandate in the European Constitution*, Oxford: Hart Publishing, 2006

The Evolution of EU Law, Second Edition, Edited by Paul Craig and Gráinne de Búrca, OUP, 2011

Craig & De Búrca: *EU Law: Text, Cases, and Materials*, Oxford UP, 6th edition 2015

Catherine Barnard and Steve Peers, *European Union Law*, OUP, 2014

J. H. H. Weiler, *the Transformation of Europe*, 100 *Yale Law Journal*, No. 8 (1991)

Karen Alter, *The European Court's Political Power Across Time and Space*, *Northwestern Law & Econ Research Paper No 09-03*
(http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1334328)

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Predmet: POLITIČKO NESVJESNO

NOSITELJ PREDMETA

Izv.prof.dr.sc. NEBOJŠA BLANUŠA
email: nblanusa@fpzg.hr

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski CILJ PREDMETA

Cilj kolegija je upoznavanje studenata s primjenom psihoanalitičkog mišljenja na političke i njima relevantne fenomene, s fokusom na koncept političkog nesvjesnog kao ishodištem ove problematike te njegova primjena na kontekst Hrvatske u povijesnoj perspektivi zadnjih 30-ak godina.

Psihoanalitičko mišljenje, daleko od uske primjene u analizi pojedinačnih patologiziranih subjekata, svoju je primjenu u interpretaciji povijesti, društva i politike našlo još u kasnim Freudovim radovima. Kasnije će tzv. freudo-marksizam biti osnovno obilježje kritike ideologije Frankfurtske škole u promišljanju uspona ne samo fašizma nego i masovnog društva te njegovih uglavnom negativnih posljedica koje se i danas (uz refleksivan odnos i kritičku distancu) mogu istim teorijsko-metodološkim aparatom interpretirati. Druga linija psihoanalitičkog političkog mišljenja iskazuje se u Lacanovu, i na njemu utemeljenom Althusserovu, konceptualiziranju ideologije i ideoloških aparata države. Ono što se profilira kao okosnica obje linije mišljenja je pojam nesvjesnog koji će daleko od početnih, Jungovih naivnih teoretiziranja o kolektivnom nesvjesnom, doživjeti značajna "podrušvljenja" i historizacije. U tom smislu najvažniji je pojam političkog nesvjesnog Fredrica Jamesona (1981) koji se snažno oslanja na obje prethodno opisane linije mišljenja, i kao izraz političkog nesvjesnog prvenstveno analizira ideološke dimenzije kulturalnih artefakata u književnosti, arhitekturi i filmu. Metodološki je takva analiza usmjerena na tri razine proučavanja političkog nesvjesnog kao latentne osnove manifestnog kulturalnog teksta. Prva je razina *političke povijesti* u kronologiji relevantnih događaja, druga je *društveni poredak* kao prostor napetosti i borbe među društvenim grupacijama a treći *opća povijest*, shvaćena kao "slijed načina proizvodnje i nizanje ljudskih društvenih tvorevina" (87). Svaka od njih ima različit i sve obuhvatniji objekt proučavanja, a slijedom faza širi se i proučavana vremenska perspektiva. Vremenska perspektiva takvih istraživanja usmjerena je uglavnom na povijest kapitalizma i njegove kulturalne korelate u sve globaliziranim svijetu.

Jedan od ciljeva kolegija je pokazati kako je moguće takav teorijsko-metodološki okvir primijeniti i na politički diskurz, u njegovim svakodnevnim izbojima i lomovima te u perpetuiranju ili povratku određenih političkih tema iz prošlosti unutar kojih se nastoji razumjeti i predočiti sadašnjost i budućnost. Istaknutima se ovdje pokazuju kako teorije zavjera, tako i drugi oblici političke komunikacije, od utopijskih tvorbi sve do recentnih filozofskih tekstova i drugih oblika spoznajnog mapiranja političke zbilje. Zadaća je ovog kolegija uvesti studente u opisanu tradiciju mišljenja i primijeniti je putem teorijsko-metodološkog aparata političkog nesvjesnog na hrvatsku političku zbilju u zadnjih 30-ak godina, od urušavanja prethodne i stvaranja nove političke zajednice sve do približavanja, priključenja Hrvatske u Europsku uniju i intenziviranja procesa povijesnog revizionizma i jačanja govora mržnje nakon priključenja EU. To je izrazito "gusto", sabijeno vrijeme političkih previranja i formativnih godina za mladu nacionalnu državu i demokraciju čije se "duboke" procese u povijesno-političkoj perspektivi može uspješno analizirati iz ovog rakursa.

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA

1. Značenje psihoanalitičkog mišljenja za političke znanosti.
2. Je li koncept nesvjesnog uopće upotrebljiv pojam?
3. Može li se koncept zamišljen za analizu pojedinačnog subjekta primjenjivati na kolektivne fenomene?
4. Freudovske i kritičko-teorijske osnove političkog nesvjesnog.
5. Lacanovske i Althusserovske osnove političkog nesvjesnog.
6. Temeljna logika političkog nesvjesnog Fredrica Jamesona.
7. Razine političkog nesvjesnog i povijesne transformacije načina proizvodnje.
8. Spoznajno mapiranje kao psihološka dimenzija političkog nesvjesnog.
9. Političko nesvjesno u književnosti i arhitekturi.
10. (Geo)političko nesvjesno na filmu.
11. Političko nesvjesno i teorije zavjera.
12. Političko nesvjesno u Hrvatskoj u 80-ima – logika urušavanja SFRJ.
13. Političko nesvjesno u Hrvatskoj u 90-ima – logika nacionalističkog kapitalizma.
14. Jugoslavija kao političko nesvjesno EU i Slavoj Žižek kao "povratak potisnutog".
15. Kulturalna trauma kao simptom političkog nesvjesnog.
revolucionarne inteligencije u Hrvatskoj.

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi putem predavanja i seminara koji su tematski povezani i čine cjeline putem kojih se studenti sve više uvode u problematiku političkog nesvjesnog. Polaznici sudjeluju u seminaru putem rasprava i svojim seminarskim esejima (10 – 15 kartica) na temelju preporučene literature. Literatura se dogovora s predmetnim nastavnikom. Eseji se prezentiraju od trećeg susreta i imaju funkciju produbiti temu analiziranu na predavanju. Ovaj oblik aktivnosti se vrednuje i zajedno s ostalim aktivnostima u nastavi i seminarima ulazi u ukupnu ocjenu kolegija u omjeru od 50%.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Ispit se polaže pismeno na osnovi propisane obvezne literature i nosi 50 % završne ocjene. U drugi dio završne ocjene s 50 % ulazi sudjelovanje polaznika na seminarima i predavanjima putem sudjelovanja u raspravama i mogućim pisanjem seminarskog eseja.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Položen ispit sa svim obavljenim seminarskim obvezama vrijedi 7 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave se provjerava na kraju semestra anonimnim anketnim ocjenjivanjem od strane polaznika. Kvalitetu i uspješnost nastave nadzire Vijeće doktorskog studija te fakultetski odbor za praćenje kvalitete nastave.

OBVEZATNA LITERATURA

Althusser, Louis, 1971: *Ideology and Ideological State Apparatuses u Lenin and Philosophy and Other Essays*, London and New York: Monthly Review Press.

Blanuša, Nebojša, 2011: *Sablast Jugoslavije: delegitimiranje političke zajednice putem teorija zavjera* u Cipek, Tihomir (ur.) *Kultura sjećanja: 1991. Povijesni lomovi i svladavanje prošlosti*, Zagreb: Disput. str. 75 – 92.

Blanuša, Nebojša, 2011: Depathologized Conspiracy Theories and Cynical Reason: Discursive Positions and Phantasmatic Structures. *Politička misao*, (48) 1: 94-107.

Blanuša, Nebojša, 2013: Internal memory divided: Conspiratorial thinking, ideological and historical cleavages in Croatia – lessons for Europe. *European Quarterly of Political Attitudes and Mentalities*. 2:4.

Blanuša, Nebojša, 2015: Croatia between the “return” to Europe and the “remaining” in the Balkans. In Pero Maldini and Davor Pauković (eds.) *Croatia and the European Union*. Farnham: Ashgate: 62-92.

Blanuša, Nebojša, 2015: Crypts and Phantoms of Croatian War Film. In Zoran Kurelić (ed.) *Violence, Art and Politics*. Zagreb: Faculty of Political Science.

Blanuša, Nebojša, 2017: Trauma and Taboo: Forbidden political Questions in Croatia. *Croatian Political Science Review*. 54:1-2: 170-196.

Blanuša, Nebojša, 2018: The Deep State Between the (Un)Warranted Conspiracy Theory and Structural Element of Political Regimes? *Critique and Humanism*. 48 (2): 63-82.

Blanuša, Nebojša, Kulenović, Enes, 2018: Hate Speech, Extreme Speech And Politics Of Memory: Survey Research On Croatian Citizens’ Attitudes. *Politička misao* 55(4): 176-202

Easthope, Antony, 2003: *The Unconscious*, London: Routledge, The New Critical Idiom.

Felman, Shoshana, 2007: *Pravno nesvjesno: Suđenja i traume u dvadesetom stoljeću*. Zagreb: Deltakont.

Jameson, Fredric, 1977: ‘Imaginary and Symbolic in Lacan: Marxism, Psychoanalytic Criticism and the Problem of the Subject’, in Shoshana Felman (ed.), *Literature and Psychoanalysis*, *Yale French Studies* 55/ 56.

Jameson, Fredric, 1981: *The Political Unconscious: Narrative as a Socially Symbolic Act*, London and New York: Routledge. Alternativno: 1984: *Političko nesvesno: pripovedanje kao društveno- simbolični čin*, Beograd: Pečat.

Jameson, Fredric, 1984b: Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism, *New Left Review*, London, No. 146 july-august, pp. 187 – 232.

PREPORUČENA LITERATURA

Althusser, Louis, 1971: *Lenin and Philosophy and Other Essays*, London and New York: Monthly Review Press.

Blanuša, Nebojša, 2011: *Teorije zavjera: hrvatska politička zbilja 1980. – 2007*. Zagreb: Plejada (u tisku).

Blanuša, Nebojša, 2007: Euroskepticizam: razine istraživanja i oblici iskazivanja, *Anali Hrvatskog politološkog društva 2006.*, godište III.

Dowling, William, 1984: *Jameson, Althusser, Marx: an Introduction to The Political Unconscious*, Ithaca, New York: Cornell Univ. Press.

Freud, Sigmund, 1970: *Nelagoda u kulturi, Odabrana dela*, sv. 5., Beograd: Matica srpska.

Freud, Sigmund, 1986: *Budućnost jedne iluzije i drugi spisi*, Zagreb: Naprijed.

Horkheimer, Max i Adorno Theodor, 1989: *Dijalektika prosvjetiteljstva: filozofijski fragmenti*, Sarajevo: Veselin Masleša.

Irr, Caren and Buchanan, Ian, 2006: *On Jameson: From Postmodernism to Globalization*, New York: State Univ. of New York Press.

Jameson, Fredric, 1992: *The Geopolitical Aesthetic: Cinema and Space in the World System*, Bloomington: Indiana University Press.

Jameson, Fredric, 1998: *The Cultural Turn: Selected Writings on the Postmodern 1983-1998*, London, New York: Verso.

Jameson, Fredric, 2000: Globalizacija i politička strategija, *Politička misao*, (37) 4: 89-104.

Jameson, Fredric, 2003: Fear and Loathing in Globalization, *New Left Review*, London 23, September–October.

Jameson, Fredric, 2003: Symptoms of Theory or Symptoms for Theory? *Critical Inquiry* 30:2, Winter.

Jameson, Fredric, 2005: *Archaeologies of the Future: The Desire Called Utopia and Other Science Fictions*, London, New York: Verso.

Marcuse, Herbert, 1985: *Eros i Civilizacija*, Zagreb: Naprijed.

Marcuse, Herbert, 1989: *Čovjek jedne dimenzije*, Sarajevo: Veselin Masleša.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Mollon, Phil, 2000: *The Unconscious: Ideas in Psychoanalysis*, Cambridge: Icon Books Ltd.

Roberts, Adam, 2000: *Frederic Jameson: Routledge Critical Thinkers*, London: Routledge.

Žižek, Slavoj, 1996: *Metastaze uživanja*, Beograd: Biblioteka XX vek.

Žižek, Slavoj (ed.), 1998: *Cogito and the Unconscious*, Durham, London: Duke Univ. Press.

Žižek, Slavoj, 2002: *Sublimni objekt ideologije*, Zagreb: Arkzin.

Žižek, Slavoj, 2010: *Living in the End Times*, London, New York: Verso.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Predmet: TRANSFORMACIJA POLITIČKIH POJMOVA I POVIJESNI 'LOMOVI' (U HRVATSKOJ 1968.-71., 1989/90., 2000., 2008-9.)

NOSITELJ PREDMETA

izv. dr. sc. TONČI KURSAR

tkursar@fpzg.hr

VRSTA PREDMETA: obvezni/izborni

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

BROJ SATI NASTAVE: 13+17

CILJ PREDMETA

Kolegij ima dvije svrhe. Prva je upoznavanje polaznika s temeljnim teorijskim istraživanjima preobražaja političkih jezika i političkih struktura u historijskoj perspektivi. U općem metodologijskom smislu, odnosi unutar trijade jezik/politička struktura/historijsko vrijeme pokazuju se postupcima intelektualne povijesti koja poštuje socijalno-političku semantiku vremena. Polazi se od pretpostavke da pojmovi, noseći elementi svakog političkoga jezika, funkcioniraju kao označitelji povijesno-političkog vremena. Taj je postupak utemeljen na metodologijskoj autonomiji političkoga jezika određenog vremena čiji pojmovi i teorije razmjerno autoritativno upućuju na rješenja društvenih problema, ali i na načine njihova prethodnog definiranja. Stoga je potrebno istraživati tekstove političkih mislilaca, ideologa i teoretičara u kojima se najčešće i nalaze pojmovne strukture nekog vremena. Pojmovne su strukture metodologijski u relativnoj 'prednosti' u odnosu na njihove autorske intencije. Naime, one su svojevrsne paradigme političkog jezika pa posljedično predstavljaju temeljne jedinice istraživanja.

Druga je svrha kolegija upoznavanje sa stvarnom transformacijom pojmovne strukture u previranjima općenito, a napose u Hrvatskoj. Teži se zahvatiti proces politiziranja pojmova kao sastavnog dijela političke borbe kad su oni izloženi preimenovanju, promjeni značenja i prevrednovanju njihova smisla odnosno normativnih konotacija (v. Skinner). Imajući to u vidu, studenti(ce) se upoznaju s logikom političko-pojmovnih previranja tijekom nekih sekvenci komunističke vladavine u Hrvatskoj (1968.-1971. i 1989.), ali ponajviše razmjerima preobrazbe pojmova unutar, na neki način, produljenog konsenzusa (kod nas i u svijetu od 1989. do danas). Unutar spomenutog konsenzusa dolazi do različitih shvaćanja preobrazbe pojmova koja idu od isticanja njihova 'pražnjenja', «idejno-teorijske zbrke», pa do 'gubitka realnog'. Ovo potonje bi, za razliku od sad već konvencionalnih shvaćanja (Koselleck), ukazivalo zapravo na svojevrsni privid borbe za 'pravi' smisao političkih pojmova. Sve nas ovo uvodi u politiku pojmova koju moramo uzeti u obzir prilikom znanstvenog vrednovanje povijesnih zbivanja, a ponajprije današnjih političkih prilika.

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA

1. Politički pojmovi i njihove mijene
2. Pojam demokracije
3. Pojam (neo)liberalizma
4. Pojam hegemonije
5. Pojam populizma
6. Studentski pokreti u Hrvatskoj i pojmovne mijene 1968. i 1971.
7. (S)lom socijalizma u Hrvatskoj/Jugoslaviji i politiziranje pojmova
8. Tranzicija/tranzitologija i 'kraj povijesti' (slučaj Hrvatske)
9. Postdemokracija i kritika politika identiteta (u Hrvatskoj)
10. Krize (kapitalizma) i transformativne 'praznine' u (hrvatskim) političkim narativima

OBLICI NASTAVE

Seminari i predavanja su osnovni oblici izvođenja nastave. Polaznici sudjeluju u seminaru svojim seminarskim podnescima (3-4 stranice) na osnovi obvezne odnosno preporučene literature. Oni se pišu za svaki susret, počevši od drugog u nizu, na temu koja je određena u sadržaju kolegija. Literatura i istraživački problem se dogovora s predmetnim nastavnikom. Ovaj oblik aktivnosti se vrednuje i ulazi u ukupnu ocjenu kolegija.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Ispit se polaže pisanjem eseja koji se brani (u obliku kraće prezentacije) pred nastavnikom i polaznicima seminarara. Tema se dogovara s predmetnim nastavnikom. U ukupnu ocjenu ulazi i ocjena sudjelovanja polaznika na seminarima i predavanjima te ocjena podnesaka.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Položen ispit sa svim obavljenim seminarskim obvezama vrijedi 7 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave se provjerava na kraju semestra anonimnim anketnim ocjenjivanjem od strane polaznika. Kvalitetu i uspješnost nastave nadzire Vijeće doktorskog studija te fakultetski odbor za praćenje kvalitete nastave.

OBVEZNA LITERATURA

Freeden, Michael, 1996: *Ideologies and Political Theory*, Clarendon Press/Oxford: 13-136.

Laclau, Ernesto/ Mouffe, Chantal, 1985/2001: *Hegemony and Socialist Strategy: towards a radical democratic politics*, Verso.

Laclau, Ernesto, 2005: *On Populist Reason*, Verso, New York: 65-171.

Rancière, Jacques, 2012: *Nesuglasnost*, Biblioteka Politička misao Zagreb.

Schmitt, Carl, 2007: Duhovno-povijesno stanje suvremenog parlamentarizma, u:
Schmitt, Carl, *Politički spisi* (pr./ur. Kasapović, M./ Zakošek, N.), Politička kultura,
Zagreb.

Wood, Ellen, M., 1996: *Democracy against Capitalism*, Cambridge University Press:
181-294.

PREPORUČENA LITERATURA

Arendt, Hannah, 1963: *On Revolution*, The Viking Press, New York.

Beck, Ulrich, 2001: *Pronalaženje političkoga*, J&T, Zagreb.

Canfora, Luciano, 2007: *Demokratija: istorija jedne ideologije*, Clio, Podgorica.

Castiglione, Dario/ Hampsher-Monk, Ian (ed.), 2001: *The History of Political Ideas in
National Context*, Cambridge University Press, Cambridge.

Connolly, William E., 1983 [1974]: *The Terms of Political Discourse*, Martin
Robertson, Oxford.

Dabčević-Kučar, Savka, 1997: *'71. Hrvatski snovi i stvarnost*, Interpublic, Zagreb.

Đinđić, Zoran, 1988: Jugoslavija kao nedovršena država, Književna zajednica Novog
Sada, Novi Sad.

Đinđić, Zoran, 1988: Praksis marksizam u svojoj epohi, *Theoria* (31) 1-2: 61-67.

Eisenstadt, Shmuel N., 2005: *Fundamentalizam, sektaštvo i revolucija*, Politička
Kultura, Zagreb.

Foucault, Michael, 2016.: *Rođenje biopolitike*, Sandorf/Mizantrop, Zagreb.

Fukuyama, Francis, 1994: *Kraj povijesti i posljednji čovjek*, HSN, Zagreb.

Furet, Francois 1997: *Prošlost jedne iluzije. Ogljed o komunističkoj ideji u XX. stoljeću*,
Politička kultura, Zagreb.

Gordogan (broj posvećen 1968.), 2-3 zima-proljeće 2004.

Gray, John, 1993: *Post-liberalism: Studies in Political Thought*, Routledge,
London/NY: 283-328.

Hampsher-Monk, Ian, 1998: Speech Acts, Languages or Conceptual History, u:
Hampsher-Monk, Ian/ Tilmans, Karin/ Van Vree, Frank, (ur.), *History of
Concepts: Comparative Perspectives*, Amsterdam University Press, Amsterdam: 37-
50.

Izvještaj o stanju u Savezu komunista Hrvatske u odnosu na prodor nacionalizma u
njegove redove (sa sjednice CK SKH od 8. 5.1972), Dom i svijet, Zagreb, 2003.

- Kangrga, Milan, 1971: Fenomenologija ideološko-političkog nastupanja jugoslavenske srednje klase, *Praxis*, (8) 3-4: 425-446.
- Kangrga, Milan, 1988: *Filozofija i društveni život: rasprave, kritike i polemike*, Hrvatsko filozofsko društvo, Zagreb.
- Koselleck, Reinhart, 2004: *Future Past: on the Semantics of Historical Time*, Columbia University Press, New York.
- Koselleck, Reinhart, 2002: *The Practice of Conceptual History: Timing History, Spacing Concepts*, Stanford University Press, Stanford.
- Kuhn, Thomas S., 1999: *Struktura znanstvenih revolucija*, Jesenski i Turk/Hrvatsko sociološko društvo, Zagreb.
- Kukoč, Mislav, 1998: *Kritika eshatološkog uma: problem otuđenja i hrvatska filozofija prakse*, KruZak, Zagreb.
- Kursar, Tonči, 2006: Prijeporni pluralizam 1971. u Hrvatskoj, *Politička misao* (43) 4: 143-155.
- Kursar, Tonči/ Vukojević, Iva, 2013: Varijante postdemokracije, u: Jožanc, Nikolina/ Milardović, Anđelko (ur.), *Demokracija i postdemokracija*, Pan Liber, Split/Osijek/Zagreb: 59-74.
- Kursar, Tonči/ Tomičić, Anton, 2014: Demokracija i semantika krize, u: Kursar, T./Matan, A., *Demokracija u 21. stoljeću?*, BPM, Zagreb: 95-113.
- Landa, Ishay, 2018: *Šegrtočar – liberalna tradicija i fašizam*, Disput, Zagreb.
- Lerotić, Zvonko, 1985: *Načela federalizma višenacionalne zajednice*, Globus, Zagreb.
- Lukacs, Georg, 1970: *Povijest i klasna svijest*, Naprijed, Zagreb.
- Mannheim, Karl, 1978: *Ideologija i utopija*, Nolit, Beograd.
- Marković, Predrag, 2003: Studentski pokret u Jugoslaviji 60-tih godina 20. veka: između nacionalizma i internacionalizma, između reformizma i dogmatizma, *Dijalog povjesničara-historičara* 7, Friedrich Naumann Stiftung, Zagreb, str. 393-414.
- Marx, Karl, 1979.: *Filozofsko-politički spisi*, Biblioteka politička misao, Zagreb.
- Merkel, Wolfgang, 2010: Transformacija političkih sustava, BPM, Zagreb.
- Oakeshott, Michael, 1991: *Rationalism in politics and other essays*, Liberty Fund, Indianapolis.
- Panizza, Francisko (ed.), 2005.: *Populism and Mirror of Democracy*, Verso, London/New York.
- Petrović, Gajo, 1986: *Mišljenje revolucije*, Naprijed/Nolit, Zagreb/Beograd.

- Pocock, John G. A., 1989: *Politics, Language, and Time*, University of Chicago Press, Chicago/London.
- Ponoš, Tihomir, 2007: *Na rubu revolucije: studenti '71.*, Profil, Zagreb.
- Popov, Nebojša (ur.), 2003: *Sloboda i nasilje: razgovor o časopisu Praxis i Korčulanskoj ljetnoj školi*, Republica, Beograd.
- Puhovski, Žarko, 1971: Filozofija politike 'novog stanja', *Praxis*, (8) 3-4: 603-614.
- Puhovski, Žarko, 1990: *Socijalistička konstrukcija zbilje*, RH SOH/Školska knjiga, Zagreb.
- Richter, Melvin, 1995: *History of Political and Social Concepts: A Critical Introduction*, Oxford University Press, New York/ Oxford.
- Schumpeter, J. A., 1981: *Kapitalizam, socijalizam, i demokracija*, Globus, Zagreb.
- Sesardić, Neven, 1991: *Iz analitičke perspektive: ogledi o filozofiji znanosti i politici*, Sociološko društvo Hrvatske, Zagreb.
- Skinner, Quentin, 2007: Meaning and understanding in history of ideas, in: *Visions of Politics: regarding metod* (Vol. 1), Cambridge University Press.
- Tuđman, Franjo, 1989: *Bespuća povijesne zbiljnosti*, Matica hrvatska, Zagreb.
- Žižek, Slavoj, 2001: *Sublimni objekt ideologije*, Arkzin/DTP, Zagreb/Sarajevo.

Course: PUBLIC POLICY THEORIES

LECTURER

Izv. prof. dr. sc. Krešimir Petković (Associate Professor)

E-mail: kresimir.petkovic@fpzg.hr

LANGUAGE: English

COURSE OBJECTIVES

The main general objective of the course is to present, compare and critically assess contemporary public policy theories for doctoral students of political science. The special aim is to raise critical reflexivity in choosing theoretical framework for those who write their PhD thesis in public policy. The field of the public policy theories is presented in a reasonably comprehensive way, taking into account competences of the teacher, the division of work within the PhD programme as a whole and its specific supply of public policy courses.

Two theoretical cornerstones of the course may be singled out. First, the distinction between norms, metaphors, models and explanations is analytically useful, but when assessing the languages of public policy theories, they usually offer the nuanced combination of fundamental metaphorical concepts, which are elaborated into models and explanations, together with prescriptive suggestions. Every theory is a complex mixture of the mentioned elements. Second, theory is conceived as a tool on pragmatic grounds, both for making explanations and offering solutions. Double hermeneutics in times of late modernity, where influx of new information and technological changes influence social life, sets a challenge for theory building and application: theoretical concepts are built on the grounds of interactions in social and political life and have to return to it in a rather quick tempo, making their usefulness, empirical verification and falsification a demanding task, in constant risk of misunderstanding or complacent obsolescence. The usual quote, however, applies: Where the danger is, also grows the saving power.

CONTENT OF THE COURSE

1. Introduction: combining theoretical frameworks in public policy
2. History and present: Lasswell's heritage in policy studies
3. Incrementalism as a norm: a pluralist critique of rational actor model
4. Biologistic metaphor and social science: punctuated equilibrium (and advocacy coalitions)
5. Social construction and critical policy studies: an overview of the alternatives
6. Institutional explanations: historical and discursive institutionalism
7. Introducing comparative perspectives: policy change and policy transfer
8. Combining theoretical perspectives: policy studies and governance
9. Problems in agenda setting: Kingdon's multiple streams metaphor
10. Problems in implementation: street level bureaucrats and politics in policy making

TEACHING METHOD

The course is divided into ten sessions. In each session, lecture (60 minutes) is followed by a quarter hour longer seminar (75 minutes) comprising a student's presentation and the discussion. Reasonably frequent class attendance is required (two thirds of the total number of sessions). Students are expected to prepare for the discussions.

EXAMINATION

Students have to choose a topic, present it in a seminar and write a 20-30 pages essay with a minimum of 10 references to classical and contemporary research in policy studies. The grade for the essay is the final grade in the course while the presentation quality and taking part in the discussions in the seminars is also taken into account. The failure to submit the essay by deadline equals failing the course.

COURSE CREDIT

Completion of the course requirements is awarded with 7 ECTS points.

QUALITY ASSURANCE MONITORING

Learning outcomes are ensured by communication in mentoring, presentations and discussions, and most importantly, by grading and commenting the essay that substitutes the classical written and/or oral exam. The usual rules concerning academic integrity and plagiarism apply.

COMPULSORY LITERATURE

- Sabatier, Paul (ed.), 2007. Theories of the Policy Process. Boulder, CO: Westview Press.*
Parsons, Wayne, 1995. Public Policy: An Introduction to the Theory and Practice of Policy Analysis. Aldershot: Edward Elgar.
Fischer, Frank, Gerald Miller, and Mara Sidney (eds.), 2007. Handbook of Public Policy Analysis. Boca Raton, FL: CRC/Taylor and Francis.
For Croatian speaking students: *Petek, Ana, and Krešimir Petković (eds.), 2014. Pojmovnik javnih politika. Zagreb: Fakultet političkih znanosti (Biblioteka Političke analize).*

OPTIONAL LITERATURE

- Anderies, John, and Marco Janssen, 2013. Robustness of Social-Ecological Systems: Implications for Public Policy. The Policy Studies Journal, (41) 3: 513-536.*
- Cairney, Paul. 2011. Understanding Public Policy: Theories and Issues. London: Palgrave.*
- Cairney, Paul. 2013. Standing on the Shoulders of Giants: How Do We Combine the Insights of Multiple Theories in Public Policy Studies? The Policy Studies Journal, (41) 1: 1-21.*
- Capano, Gilberto, Michael Howlett, and M Ramesh, 2015. Varieties of Governance: Dynamics, Strategies, Capacities. London: Palgrave.*

- Farr, James, Jacob Hacker, and Nicole Kazee, 2006. The Policy Scientist of Democracy: The Discipline of Harold D. Lasswell, *American Political Science Review*, (100) 4: 579-587.
- Green-Pedersen, Christoffer, and Stefaan Walgrave, 2014. *Agenda Setting, Policies, and Political Systems: A Comparative Approach*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hayes, Michel, 2006. *Incrementalism and Public Policy*. Lanham, MD: University Press of America.
- Hill, Michael, and Peter Hupe, 2014. *Implementing Public Policy: An Introduction to the Study of Operational Governance*. London: Sage.
- Journal of Comparative Policy Analysis*, Special Issue: The Determinants of Policy Change: Theoretical Challenges, 2009 (11) 1: 1-143 (<http://www.tandfonline.com/toc/fcpa20/11/1>)
- Kingdon, John, 2010. *Agendas, Alternatives, and Public Policies*. White Plains, NY: Pearson Longman.
- Lasswell, Harold, 1951. "The Policy Orientation", in: Lasswell, Harold, Lerner, Daniel (eds.), *The Policy Sciences: Recent Developments in Scope and Method*. Stanford: Stanford University Press, pp. 3-15.
- Lasswell, Harold. 1971. *A Pre-View of Policy Sciences*. New York: Elsevier.
- Lipsky, Michael, 2010. *Street Level Bureaucracy: Dilemmas of the Individual in Public Services*. New York: The Russel Sage Foundation.
- Osborne, Stephen, 2010. *The New Public Governance? Emerging Perspectives on the Theory and Practice of Public Governance*. New York: Routledge.
- Petković, Krešimir, 2007. Kako shvatiti inkrementalizam? Politika teorije Charlesa Lindbloma [How to Understand Incrementalism? The politics of Charles Lindblom's Theory], *Anali Hrvatskog politološkog društva*, 4: 343-373. [In Croatian]
- Pierce, Jonathan et al. 2014. Social Construction and Policy Design: A Review of Past Applications, *The Policy Studies Journal*, 42 (1): 1-29.
- Prindle, David, 2012. Importing Concepts from Biology into Political Science: The Case of Punctuated Equilibrium, *The Policy Studies Journal*, (40) 1: 21-44. (and the whole issue of PSJ 40/1: <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/psj.2012.40.issue-1/issuetoc>)
- Radaelli, Claudio, Bruno Dente, and Samuele Dossi, 2012. Recasting Institutionalism: Institutional Analysis and Public Policy, *European Political Science*, 11, 537-550.
- Sabatier, Paul, 1986. Top-Down and Bottom-Up Approaches to Implementation Research: a Critical Analysis and Suggested Synthesis, *Journal of Public Policy*, (6) 1: 21-48.
- Schmidt, Vivien, 2010. Taking ideas and discourse seriously: explaining change through discursive institutionalism as the fourth 'new institutionalism', *European Political Science Review*, (2) 1: 1-25.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Schneider, Anne, and Helen Ingram, 2005. *Deserving and Entitled: Social Constructions and Public Policy*. Albany: SUNY Press.

Stone, Diane, 2004. Transfer agents and global networks in the 'transnationalization' of policy, *Journal of European Public Policy*, (11) 3: 545-566.

Torgerson, Douglas, 1995. "Policy Analysis and Public Life: The Restoration of Phronēsis?", in: Farr, James, John Dryzek, and Stephen Leonard (eds.), *Political Science in History. Research Programs and Political Traditions*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 225-252.

Predmet: POLITIKA OPOREZIVANJA I JAVNE POTROŠNJE

NOSITELJICA PREDMETA

Prof. dr. Katarina Ott e-mail: kott@ijf.hr

SURADNIK NA PREDMETU

Dr. Vjekoslav Bratić

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

CILJ PREDMETA

Suvremeni svijet suočen je sa sve složenijim zakonodavstvima, regulacijom, oporezivanjem, javnim uslugama. Uzaludno je očekivati značajno smanjenje uloge države. Dapače, državna intervencija i regulacija mogle bi postajati sve izraženije, posebice u članicama EU i zemljama koje tom članstvu teže. Usprkos primamljivoj i logičnoj tezi da je država nepotrebna i da bismo mogli živjeti i u anarhiji ili u Hayekovskom spontanom redu, jedino što možemo je konstantno preispitivati legitimnost države. Dok god će glasači – bojeći se slobode, odnosno željni parentalizma kako ga je definirao J. M. Buchanan - izabirati stranke sklone državnom intervencionizmu, država će i intervenirati. Stoga je cilj ovog kolegija upoznati studente s ulogom države u prikupljanju prihoda i stvaranju rashoda. Naglasak je na kontroverzama koje tu ulogu prate i pitanjima učinkovitosti i pravednosti.

OKVIRNI SADRŽAJ PREDMETA

- Uvodno predavanje o ulozi države u prikupljanju prihoda i stvaranju rashoda (utjecaj političkih pogleda na stavove prema ulozi države, različiti nazori, smještaj unutar političkog spektra, itd.)
- Analiza metoda ekonomske teorije (pozitivne, normativne, značaj utjecaja ekonomike blagostanja)
 - Poimanja javnog dobra (definicije, klasifikacije, privatno vs. javno, obrazovanje vs. nacionalna obrana)
- Vanjski učinci ili eksternalije (ekologija, problem vlasničkih prava, uloga države, Pigouovi pristupi, Coaseov teorem, učinak na raspodjelu dohotka)
 - Ekonomska načela za razumijevanje političkog odlučivanja (odlučivanje u različitim oblicima demokracije, Lindahl, teorem medijanskog glasača, Arrowljev teorem nemogućnosti, Arrow vs. Buchanan, medijanski glasač, Niskanen, razlozi rasta i kontrola državne potrošnje)
- Teorijski okvir oporezivanja (oporezivanje i učinkovitost, učinkovitost i pravednost, učinci oporezivanja na ponašanje)
- Politika i reforma javnih rashoda na primjeru zdravstva (posebnosti zdravstva, odnos države, postojeći modeli, održivost hrvatskog modela, analiza financiranja – makro i mikroekonomski aspekti)
 - Fiskalna decentralizacija (teorija klubova, Tieboutov model, optimalni federalizam, prednosti, nedostaci i posljedice decentralizacije, analiza dotacija, poreznog napora i fiskalnog kapaciteta)
- Fiskalna decentralizacija u Hrvatskoj (idealna veličina države, analiza procesa fiskalne decentralizacije u Hrvatskoj – prihodi, rashodi, izravnjanja)

- Transparentnost javnog sektora, odgovornost vlasti i participacija građana.

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi u obliku predavanja, a studenti tjedan dana ranije dobiju literaturu koju trebaju pročitati kako bi se mogli aktivno uključiti u raspravu. Studenti osim pohađanja predavanja, konstantno prate zbivanja vezana uz ulogu države u prikupljanju prihoda i stvaranju rashoda, posebice u Hrvatskoj i EU, kako bi mogli formulirati temu konačnog eseja.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Studenti su obvezni napisati finalni esej na unaprijed dogovorenu i odobrenu temu/istraživanje. Esej može biti napisan na hrvatskom ili na engleskom jeziku, dužine tri do šest tisuća riječi (maksimum deset tisuća). Studenti će dobiti detaljne individualne upute za pisanje eseja.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Ispit položen iz kolegija "Politika oporezivanja i javne politike" vrednuje se sa 7 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave provjerava se anonimnim anketnim ocjenjivanjem polaznika na kraju semestra. U ocjeni kvalitete uzimaju se u obzir, u osnovi, isti strukturni elementi kao i u ocjenjivanju kvalitete nastave na prijediplomskom Studiju politologije na Fakultetu političkih znanosti. Kvalitetu i uspješnost cjelokupnoga nastavnog procesa neposredno nadziru Vijeće poslijediplomskoga doktorskog studija "Komparativne politike" i fakultetski Odbor za osiguranje kvalitete nastave. Tijekom semestra nastavnik vodi evidenciju dolazaka, ostvarenih obveza i priloga u seminaru.

OBVEZATNA LITERATURA

Ott, K. (ur.), 2007. *Javne financije u Hrvatskoj*. Zagreb : Institut za javne financije. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/rosen/rosenic/rosenic.pdf>].

Ott, K. (ur.), 2008. *Kako da javne financije zaista budu javne?* Zagreb : Institut za javne financije. Dostupno na: [<http://shop.ijf.hr/upload/datoteke/20100629100604MPFP.pdf>].

Rosen, H. S. i Gayer, T., 2010. *Javne financije*. Zagreb : Institut za javne financije.

PREPORUČENA LITERATURA

Adams, C., 2005. *Za dobro i zlo - utjecaj poreza na kretanje civilizacije*. Zagreb: Institut za javne financije.

Alesina, A. i Spolaore, E., 2005. *The Size of Nations*. Cambridge: MIT Press.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Bajo, A. i Jurlina Alibegović, D., 2008. *Javne financije lokalnih jedinica vlasti*. Zagreb : Školska knjiga; Institut za javne financije; Ekonomski institut.

Bajo, A. Primorac, M. i Andabaka Badurina, A., 2011. *Osnove upravljanja javnim dugom*. Zagreb: Institut za javne financije.

Bajo, A., 2006. *Proračunski sustav - ornament ili sredstvo upravljanja državnim financijama*. Zagreb: Institut za javne financije.

Bratić, V., 2008. *Odlučivanje o lokalnim proračunima - između sna i jave*. Zagreb : Institut za javne financije.

Bratić, V., 2011. *Skrivena javna potrošnja - porezni izdaci: potreba ili udvaranje biračima?* Zagreb: Institut za javne financije.

Caplan, B., 2007. *The Myth of Rational Voter: Why Democracies Choose Bad Policies*, Princeton: Princeton University Press.

IJF. *Aktualni osvrti*. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/hr/publikacije/serijske-publikacije/12/aktualni-osvrti/109/>].

IJF. *Newsletter Instituta za javne financije*. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/hr/publikacije/serijske-publikacije/12/newsletter/110/>].

IMF, 2003. *World Economic Outlook: Growth and Institutions*. Washington: International Monetary Fund.

Jančiev, J., Supić, D. i Živković, D., 2011. *Hrvatski porezni sustav*. Zagreb: Institut za javne financije. Dostupno na: [http://www.porezna-uprava.hr/contentData/PDF%20Datoteke/Bro%C5%A1ure/PorezniSustav_2011.pdf].

Kesner-Škreb, M. i Kuliš, D., 2010. *Porezni vodič za građane*. Zagreb : Institut za javne financije. http://www.ijf.hr/porezni_vodic/2010.pdf

Kuliš, D., 2005. *Plaćamo li europske trošarine*. Zagreb : Institut za javne financije. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/trosarine/trosarine.pdf>].

Mises, von, L., 2005. *Birokracija*. Zagreb : Institut za javne financije.

Ott, K. (ur.), 2003. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji - izazovi ekonomske i pravne prilagodbe, prvi svezak*. Zagreb: Institut za javne financije i Zaklada Friedrich Ebert. Dostupno na: [<http://shop.ijf.hr/upload/datoteke/201008091108071h.pdf>].

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij Politologija
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

Ott, K. (ur.), 2004. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji - izazovi institucionalne prilagodbe, drugi svezak.* Zagreb: Institut za javne financije i Zaklada Friedrich Ebert. Dostupno na: [<http://shop.ijf.hr/upload/datoteke/201008091208372h.pdf>].

Ott, K. (ur.), 2005. *Implikacije pridruživanja Europskoj uniji za lokalnu samoupravu u Republici Hrvatskoj: Regionalna politika i okoliš.* Zagreb: Urban Institute. Dostupno na: [http://isite23.isite.com.hr/Download/2005/11/07/implikacije_hrv_screen.pdf].

Ott, K. (ur.), 2005. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji - ususret izazovima pregovora, treći svezak.* Zagreb: Institut za javne financije i Zaklada Friedrich Ebert. Dostupno na: [<http://shop.ijf.hr/upload/datoteke/201008091108313h.pdf>].

Ott, K. (ur.), 2009. *Proračunski vodič za građane.* Zagreb : Institut za javne financije. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/proracunski/2009.pdf>].

Ott, K., (ur.), 2006. *Pridruživanje Hrvatske Europskoj uniji - izazovi sudjelovanja, četvrti svezak.* Zagreb: Institut za javne financije i Zaklada Friedrich Ebert. Dostupno na: [<http://shop.ijf.hr/upload/datoteke/20100818120834EU4.pdf>].

Pojmovnik javnih financija. Dostupno na: [<http://www.ijf.hr/hr/korisne-informacije/pojmovnik-javnih-financija/15/>].

Rothbard, M. N., 2007. *Moć i tržište - država i gospodarstvo.* Zagreb : Institut za javne financije.

Predmet: GLOBALNA SIGURNOST

NOSITELJ: Prof. dr. sc. Siniša Tatalović, e-mail: statal@fpzg.hr

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

CILJ KOLEGIJA

Dosadašnje shvaćanje sigurnosti stavljalo je u središte istraživanja prijetnje međunarodnom sustavu, državama ili pojedincima. Međutim, u 21. stoljeću se uz zadržavanje tog središnjeg odnosa pojavljuju značajne transformacije u međunarodnom sustavu koje bitno utječu na razumijevanje izvora sigurnosti i nesigurnosti. Borba za silu i traženje mira postali su globalni interesi velikih sila koji riskiraju izazivanje novih regionalnih sukoba. Osim toga novi izazovi koje nosi suvremena tehnologija i trgovina unose asimetrične prijetnje kao što su genocid i terorizam, pitanja ljudske sigurnosti, okruženja i energije. Polazeći od globalnih dimenzija sigurnosti, predmet razmatra ove pojavnosti u svjetlu aktivnosti vodećih međunarodnih aktera, ali isto tako i velikih globalnih promjena. Globalna sigurnost kao kolegij je nastao nakon Hladnog rata i to kao izraz nastojanja da se shvate novi uvjeti života u međunarodnoj zajednici. Umjesto nacionalne sigurnosti koja je u doba nuklearne opasnosti težište stavljala na nacionalno djelovanje, sada se u novim uvjetima sve više u prvi plan ističe međunarodna suradnja i zajedničko shvaćanje problema. Kolegij polazi od tri osnovne pretpostavke: prva je da je u velikoj mjeri smanjena mogućnost vođenja nuklearnog sukoba između velikih sila, druga je da se fokus istraživanja problema sigurnosti s tradicionalnih odnosa Istok-Zapad sve više usmjerava na područje Sjever-Jug i treća je da se unatoč sve veće materijalne sile postavljaju otvorena pitanja novih odnosa između sile i legitimnosti njezine upotrebe u međunarodnoj zajednici.

SADRŽAJ KOLEGIJA

U petnaest dvosatnih termina kolegija GLOBALNA SIGURNOST analizirat će se sljedeće teme:

1. Pojam i sadržaj globalne sigurnosti
2. Teorije sigurnosti
3. Sektori i razine sigurnosti
4. Vojna sigurnost
5. Ekološka sigurnost
6. Ekonomska sigurnost
7. Novi ratovi i intervencije
8. Globalni terorizam
9. Migracije kao sigurnosno pitanje
10. Etnički sukobi i globalna sigurnost
11. Transnacionalni organizirani kriminal
12. Bitka za izvore: nafta, voda
13. Asimetrični sukobi
14. Međunarodne organizacije i globalna sigurnost
15. NATO između euroatlantske i globalne sigurnosti

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara. Seminari se zasnivaju na aktivnom pristupu i raspravi o pojedinoj tematici te izradi prezentacija i pisanih radova.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Znanje studenta provjerava se usmenim ispitom te ostalim oblicima praktične provjere znanja (eseji i prezentacije).

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Ispit položen iz kolegija Globalna sigurnost vrednuje se sa 7 ECTS bodova.

ISHODI UČENJA

Nakon položenog kolegija, studenti će moći: 1. Razumjeti predmet i metode sigurnosnih studija; 2. Kritički analizirati suvremene sigurnosne procese i aktere i samostalno provoditi znanstvena istraživanja u ovom području; 3. Razumjeti razvoj i oblikovanje sigurnosnih instrumenata, politika i strategija i istraživati njihovu učinkovitost; 4. Provoditi kvalitativna i kvantitativna istraživanja različitih aktera sigurnosnih fenomena; 5. Razumjeti djelovanje međunarodnih i nacionalnih sigurnosnih institucija i moći osmisliti istraživanja njihovog funkcioniranja; 6. Moći usporediti različite politike i strategije sigurnosti, te procijeniti njihove ishode na globalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave provjerava se anonimnim anketnim ocjenjivanjem polaznika na kraju semestra. Kvalitetu i uspješnost nastavnog procesa neposredno nadziru Vijeće doktorskog studija Politologije te Fakultetski odbor za praćenje kvalitete nastave.

LITERATURA:

Boot, Ken, *Theory of World Security*, Cambridge University Press, 2007.

Buzan, Barry and Wæver, Ole, *Regions and Powers the Structure in International Security*, Cambridge University Press, 2003.

Hugh, Peter, *Understanding Global Security*, Routledge, 2008.

Kolodziej, A. Edward, *Sigurnost i međunarodni odnosi*, Politička kultura, Zagreb, 2011.

Williams, D. Poul, *Security Studies: An Introduction*, Routledge, 2008.

Predmet: DIPLOMACIJA I DIPLOMATSKO KOMUNICIRANJE

NOSITELJICA

Doc.dr.sc. Dana Luša
e-mail: dana.lusa@fpzg.hr

JEZIK IZVOĐENJA PREDMETA: hrvatski

CILJ PREDMETA

Težište kolegija je na diplomaciji kao disciplini razumijevanja procesa i postizanja političkih ciljeva u međunarodnim odnosima primjenom različitih oblika komuniciranja. Diplomacija se, za razliku od međunarodnih odnosa koji, pojednostavljeno, odgovaraju na pitanje što, odgovara na pitanje kako to učiniti. U interesno složenom svijetu odnosa, znanje o ulozi komunikacije u diplomatskom djelovanju, može značiti doprinos za razvijanje međunarodnih odnosa i rješavanja konfliktnih političkih situacija. Multilateralna diplomacija za razliku od mnogo starije bilateralne saživjela je tek početkom 19. stoljeća u vrijeme Bečkog kongresa 1814-15. godine. Temeljni cilj multilateralnih diplomatskih aktivnosti jedne države sastoji se u istodobnom i istovjetnom rješavanju jednog aspekta međunarodnih odnosa sa širim krugom država. Pritom to može biti stalna multilateralna diplomacija koja se odvija u okvirima međunarodnih organizacija ili privremena diplomacija specifična za međunarodne konferencije. Multilateralna diplomacija tj. "konferencijska diplomacija" ili "diplomacija međunarodnih odnosa" ima svoje specifične potrebe, svoja pravila igre i svoju specifičnu tehniku i strategiju pa je mnogo dinamičnija od klasične bilateralne diplomacije. Realizacija političkih ciljeva svake države pretpostavlja adekvatno prezentiranje njenih interesa u širem međunarodnom kontekstu, te nastojanja da se oni i ostvare. U tom procesu posebno je značajno poznavanje interpersonalne komunikacije te njenog ključnog aspekta persuazije kojom se nastoji utjecati na mišljenje, osjećaje i ponašanje drugih kako bi se ostvario željeni cilj. Razumijevanje persuazije, kao i teorije koje objašnjavaju relevantnost interpersonalne komunikacije temelje se na komunikacijskim strategijama uzimajući u obzir, dob spol, kulturne razlike, utjecaj sredine i druge čimbenike koji utječu na pregovaračku taktiku i njihovu uspješnost. Pregovaračka djelatnost kao dominantna komunikacijska metoda rješavanja konfliktnih situacija također zahtijeva poznavanje teorijskih i praktičnih rješenja a predstavlja sine qua non svih diplomatskih aktivnosti.

SADRŽAJ PREDMETA

1. Uloga komunikacije u diplomaciji
2. Teorije interpersonalne komunikacije, javnog komuniciranja
3. Osobni utjecaj, komunikacijske kompetencije
4. Interpersonalna komunikacija
5. Diplomatske aktivnosti: praćenje rada i aktivnosti, sudjelovanje na sastancima, izvještavanje, podnošenje prijedloga; održavanje kontakata; kontakti s medijima

6. Upravljanje konfliktima kroz komunikaciju
7. Pregovaranje u diplomaciji (općenito, preventivna diplomacija, multilateralna diplomacija)
8. Pregovaranje u diplomaciji (sastajanje na vrhu, struktura pregovaranja,)
9. Pregovaranje u diplomaciji (intervencija treće strane, metode pregovaranja 1. dio,)
10. Pregovaranje u diplomaciji (metode pregovaranja 2. dio,)
11. Pregovaranje u diplomaciji (pregovarački proces, *shuttle* diplomacija, alibi diplomacija)
12. Rad međunarodnih konferencija, plenum, komiteti, radna tijela
13. Istupanje na konferencijama, moć prezentacije, nastupa
14. Regionalne i druge grupacije
15. Završni dokumenti

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi u obliku predavanja, seminara i konzultacija. Seminarska nastava podrazumijeva aktivno sudjelovanje polaznika u vidu izlaganja na zadanu temu ili izlaganja eseja koji mora imati najmanje 10 do 15 kartica. Temu eseja određuje nastavnik vodeći računa o posebnom interesu polaznika. Ocjena eseja utječe na opću ocjenu kolegija.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Ispit se polaže pismeno na temelju zadane literature. Ocjena eseja utječe na konačnu ocjenu ispita.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Kolegij "Diplomacija i diplomatsko pregovaranje" vrednuje se sa 7 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave provjerava se anonimnim anketnim ocjenjivanjem polaznika na kraju semestra. Kvalitetu i uspješnost nastavnog procesa neposredno nadziru Vijeće doktorskog studija i fakultetski Odbor za praćenje kvalitete nastave.

OBVEZATNA LITERATURA

- Kremenjuk, V.A. ed., „International Negotiation, Analysis, Approaches, Issues“, Jossey-Bass Publishers, San Francisco, Oxford 1991.
- Berridge, G.R.; „Diplomacija: teorija i praksa“, FPZG, Zagreb, 2004.
- Nick, S. : „Diplomacija“, Zagreb 2010.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

- Kovačević, Ž. „Međunarodno pregovaranje“, Beograd, 2004.
- Leinert Novosel, S. „Komunikacijski kompas“, drugo, prošireno izdanje, Zagreb, 2015.
- Cahn, D.D., Abigail, R.A., „Managing Conflict through Communication“, Edinburg, Harlow, Essex, 2014.

PREPORUČENA LITERATURA

- Zartman I.W., ed., The Negotiation Process, Beverly Hills, Calif. 1978.
- Johan Kaufmann: Conference Diplomacy, Dobbs Ferry, Oceana Publications, 1980.
- Cohen Herb, Art of Negotiation, New York, 1980.
- Nick Stanko : Diplomatski leksikon, Zagreb 1999.
- R.P.Barston : Modern Diplomacy, London 1991.
- Bartoš Milan : Diplomacija i antidiplomacija, Međunarodna politika 22/1971.
- Berković Svjetlan : Diplomatsko i konzularno pravo, Zagreb 1995.
- Busk Douglas : The Craft of Diplomacy: How to Run a Diplomatic Service, Praeger, NY 1967.
- Krizman Bogdan : Što je diplomacija, Zagreb 1952.
- Krizman Bogdan : O dubrovačkoj diplomaciji, Zagreb 1951.
- Mikolić Mario : Diplomatski protokol, Zagreb 1995.
- Vukadinović Radovan : Politika i diplomacija, Zagreb 1994.

**LITERATURA SE DOPUNJUJE I PRILAGOĐAVA SVAKOM POJEDINOM
POLAZNIKU DOKTORSKOG STUDIJA**

Kolegij: MEDIJI I DEMOKRACIJA

Prof. dr. sc. Zrinjka Peruško
zperusko@fpzg.hr

Konzultacije: nakon predavanja, i po dogovoru

CILJ KOLEGIJA

Cilj kolegija je da studente upozna s teorijskom i empirijskom dimenzijom suvremenog odnosa medija i demokracije. Kolegij će se posebno baviti propitivanjem uvjeta u kojima komunikacijski mediji ostvaruju svoju ulogu u demokratskoj politici i društvu, te strukturnim i vrijednosnim preduvjetima koji su potrebni da bi ona mogla biti ostvarena. Cilj kolegija je proširenje i produbljenje spoznaja studenata o međugri medija, demokracije i civilnog društva, razvijanje sposobnosti kritičkog procjenjivanja tenzija između različitih društvenih vrijednosti i ciljeva koje definiraju njihov odnos, te različitih teorijskih i analitičkih polazišta koja ih osvjetljavaju. U kolegiju ćemo normativna očekivanja i teorijske koncepcije o ulozi medija u demokraciji suprotstavljati analizi promjena u strukturi i karakteru medija i medijskih sustava koje definiraju njihovo suvremeno djelovanje.

SADRŽAJ KOLEGIJA

Suvremeni medijski sustavi oblikuju se pod utjecajem tehnološkog razvoja i globalizacije koja se očituje kroz rastuću koncentraciju vlasništva, hiperkomercijalizaciju medijskih sadržaja i medijalizaciju kao promjenu u društvenim odnosima i praksama publike te odnosima medija i politike u demokratskom društvu. U kolegiju ćemo sustavno analizirati najvažnije pretpostavke medijskog doprinosa demokraciji kroz tri temeljna područja u kojima se sučeljavaju stara i nova paradigma medijskog djelovanja: sloboda i neovisnost medija, mediji kao javni forum/mjesto javnosti, i odnos javnost i publike odnosno javnog i privatnog. Kolegij će kroz tri cjeline obrađivati navedena problemska pitanja: u prvoj cjelini će se odnos medija i demokracije promatrati iz aspekta strukture medijskih sustava s glavnim pitanjem o poželjnoj ulozi medija u demokratskom društvu, slobodi i neovisnosti medija, dinamike i strukture medijskih sustava; u drugoj cjelini tema će se obrađivati iz aspekta medijskog sadržaja gdje je glavno pitanje kako mediji kroz program ostvaruju svoju demokratsku ulogu; dok će se u trećoj cjelini odnos medija i demokracije fokusirati kroz aspekt publika, gdje se pitanje javnosti i participacije/sudjelovanja publika pojavljuje kao ključno za odnos medija i demokracije.

U svakom od ovih cjelina postavljat ćemo pitanja o međutjecaju tehnologije, globalizacije i komercijalizacije na odnos medija i demokracije i propitivati zajedničku tezu o medijalizaciji kao društvenoj promjeni povezanoj s medijima, a koja se povratno reflektira u značenju i odnosu i medija i demokracije.

U analizi navedenih kritičnih pitanja u kolegiju ćemo se služiti različitim teorijskim pristupima iz medijskih i komunikacijskih studija te iz demokratske i političke teorije.

OBLICI NASTAVE

Uz predavanja u kojima ćemo analizirati temeljne pojmove i dihotomije koje definiraju sadržaj predmeta, kolegij će uključiti aktivno sudjelovanje studenata i u seminarima u kojima će studenti diskutirati na temelju unaprijed pročitanih poglavlja literature. Seminari će uključiti i prezentacije studentskih eseja koji analiziraju glavna pitanja u pojedinim tematskim cjelinama. Ovo će studentima omogućiti razvoj kritičkog razumijevanja i propitivanja koncepata i samostalni razvoj argumentacije. Jedna seminarska prezentacija je obavezni dio ukupne studentske ispitne obaveze. Seminare vodi predmetna nastavnica.

U nastavi će se koristiti tehnološka pomagala (*power-point* prezentacije, video i Internet).

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Vrednuju se svi aspekti rada i znanja studenata, uključujući aktivno sudjelovanje na predavanjima i seminarima (20% ocjene, uključujući i seminarsku prezentaciju/podnesak). Ispit obuhvaća istraživački esej (research paper) koji se piše kod kuće (80 % ocjene) na odabranu temu (u konzultaciji s nastavnicom) i diskutira s nastavnicom. Esaj treba biti od 4-5000 riječi, uključujući fusnote i literaturu.

Upute za citiranje literature nalaze se na web stranici Fakulteta političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu. Uz zadanu obaveznu, preporučenu i proširenu literaturu u radovima treba koristiti knjige te znanstvene članke koji su dostupni u domaćim i inozemnim bazama podataka (podaci i linkovi dostupni na stranicama biblioteke FPZG).

Carnetov korisnički račun (tj. fpzg email i lozinka) koji su potrebni za upotrebu nekih baza studenti trebaju zatražiti kod Igora Vukšića, informatička služba FPZG.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Ispit iz kolegija Mediji i demokracija vrednuje se sa 7 ECTS-a.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave prati se anonimnim anketnim ocjenjivanjem polaznika. Kvalitetu nastave nadziru Vijeće doktorskoga studija, te fakultetski Odbor za praćenje kvalitete nastave.

TEME PO SUSRETIMA

1. Medijalizacija i politika

I STRUKTURALNI ASPEKTI MEDIJA I DEMOKRACIJE (2-5 susret)

2. Normativne teorije medija

3. Demokratska i medijska teorija & medijska politika: ključna pitanja - sloboda izražavanja, pluralizam i raznolikost, regulacija za javni interes

4. Medijski sustavi: pristupi, dimenzije i pretpostavke

5. Medijski sustavi: komparativni pristupi i iskustva, Europa i ne-europske zemlje

II MEDIJSKI SADRŽAJ/MEDIJSKA KULTURA I DEMOKRACIJA (6 i 7 susret)

6. Informativni programi i mediji: demokratska očekivanja

7. Politički aspekti zabavnog programa

III MEDIJSKE PUBLIKE I DEMOKRACIJA (8 i 9 susret)

8. Publike, građani, participacija, demokracija

9. Javno i privatno od analognog do digitalnog doba

10. Okrugli stol «Mediji i demokracija u digitalno doba». Svi studenti pripremaju sažetak i izlažu svoju poziciju/tezu iz završnog rada na kolegiju

OBAVEZNA LITERATURA (sva literatura bit će dostupna na intranetu s početkom predavanja)

- Aalbert, Tori & James Curran (2012) *How media inform democracy*. Routledge.
- Esser & Stromback, *Mediatization of Politics*, Palgrave, 2014
- Butsch, Richard, 2008, *The Citizen Audience*. Crowds, Publics, and Individuals. New York, London: Routledge
- C. Edwin Baker. 2002. *Media, Markets, and Democracy*. str. 123-193. 285-308.
- Christians, C. G., Glasser, T. L., McQuail, D., Nordenstreng, K., White, K. A. (2009) *Normative Theories of the Media*. Journalism in Democratic Societies. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.
- Esser, Frank, de Vreese, Claes H., Strömback, Jesper, van Aelst, Peter, Aalberg Toril, Stanyer, James, Lengauer, Gunther, Berganza, Rosa, Legnante, Guido, Papathanassopoulos, Stylianos, Salgado, Susana, Sheafer, Tamir i Reinemann, Carsten. 2012. Political Information Opportunities in Europe: A Longitudinal and Comparative Study of Thirteen Television Systems. *The International Journal of Press/Politics* 2012 17: 247.
- *Finding the Right Place on the Map: Central and Eastern European Media Change in Global Perspective*, Edited by Karol Jakubowicz and Miklos Sukosd, ECREA Book Series, Intellect Books, 2009.
- Hallin, Daniel C., Mancini Paolo, 2004, *Comparing Media Systems: Three Models of Media and Politics*. Cambridge University Press. str. 21-87 (Part I: Concepts and Models), str. 251-296
- Hallin, Daniel C., Mancini Paolo, eds. 2012. *Comparing Media Systems Beyond the Western World*. Cambridge University Press:
- Herrero, L. C., Humprecht, E., Engesser, S., Brüggemann, M. L., & Büchel, F. (2017). Rethinking Hallin and Mancini beyond the West: An analysis of media systems in Central and Eastern Europe. *International Journal of Communication*, 11, 27.
- James Curran. *Entertaining democracy*. u *Media and Society*, ed. J. Curran, 2010. Bloomsbury Academic. str. 39-60.
- Jurgen Habermas, *Communication Theory*, 16 (2006) «Political Communication in Media Society: Does Democracy Still Enjoy an Epistemic Dimension? The Impact of Normative Theory on Empirical Research» (ili hrvatski prijevod 2014)
- Keane, J. *Monitory Democracy*. pp. 77-108. in *Democracy and Media Decadence*. Cambridge University Press, 2013.
- Livingstone, S. 2013. The participation paradigm in audience research. LSE Research Online. from <http://eprints.ls.ac.uk/49630/>.

- Peruško, Z. 2017. Mediatization: From Structure to Agency (And Back Again). In Driessens, O., Hepp, A., Hjarvard, S., & Bolin, G. (Eds.). *Dynamics of mediatization: Institutional change and everyday transformations in a digital age*. Basingstoke: Palgrave.
- Peruško, Z. 2016. Historical Institutional Approach in Comparative Media Systems Research: The Case of Post-Yugoslavia, *Javnost - The Public*, 23:3, 255-272, DOI: 10.1080/13183222.2016.1210461 (a1, WOS, SSCI, SCOPUS)
- Peruško, Zrinjka. 2019. Medijalizacija i društvena promjena. Prilog istraživanju medijalizacije politike. *Politička misao*, br. 3 2019 (u tisku).
- Phetsch, Barbara, Esser, F. 2012. Comparing Political Communication. u Frank Esser i Thomas Hanitzsch, ur., *The Handbook of Comparative Communication Research*. ICA Handbook Series. New York & London: Routledge. str. 25-47.
- Pierre Bourdieu. The Political Field, the Social Science Field, and the Journalistic Field. u Rodney Benson i Erik Neveu, *Bourdieu and the Journalistic Field*. Cambridge: Polity Press. 2005. str. 29-47.
- Schudson, Michael. Why Democracies Need an Unlovable Press. *Polity*. 2008. str. 50-107.
- Schulz, W. (2014). Mediatization and new media. In: F. Esser & J. Strömbäck (eds.), *Mediatization of Politics: Understanding the Transformation of Western Democracies*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 57–73.
- Van Santen, Rosa. 2008. Politics and entertainment: A happy marriage? Review essay. *Javnost-the Public*, Vol 15, no 3, pp. 89-100.+
- Zizi A. Papacharissi. 2010. *A Private Sphere. Democracy in a Digital Age*. Cambridge: Polity Press. 168 str. 80-167.

Popis prethodnih znanja

- Castells, Manuel. 2000. *Informacijsko doba. Ekonomija, društvo i kultura*. Svezak I. *Uspon umreženog društva*. Svezak II. *Moć identiteta. Golden marketing. Možda najutjecajnija sociološka teorija suvremenog društva i uloge komunikacije i komunikacijskih medija*.
- Curran, James, Gurevitch Michael (ur.), 2005, *Mass media and society*, Arnold, London. Zbornik tekstova najpoznatijih svjetskih autora u komunikacijskim i medijskim studijama, koji daje uvid u širinu discipline i u glavna teorijska i društvena pitanja koja ju angažiraju.
- Curran, James. 2000. *Media and Democracy*.
- Denis McQuail's *Mass Communication Theory*. Standardni sveučilišni udžbenik za masovnu komunikaciju, pregled polja s naglaskom na glavnim pitanjima.
- Held, David. 1990. *Modeli demokracije*. Školska knjiga, Zagreb. Udžbenički pregled različitih teorija/modela demokracije s uključenim položajem slobode izražavanja/medija.
- Keane, J., 1991, *The Media and Democracy*, Polity Press.
- Meyrowitz, Joshua, 1986, *No Sense of Place: The Impact of Electronic Media on Social Behavior*. Oxford University Press, USA. Jedna od najpoznatijih i

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

najutjecajnijih studija o utjecaju tehnologije medija (televizije) na društvenu promjenu, uključujući i politiku (u odnosu na SAD).

- Moores, Shaune. 2005. *Media Theory. Thinking about media and communication.* Routledge. Pristupačni teorijski uvod u razumijevanje medija u društvu.

Kolegij: VIZUALNA KOMUNIKACIJA I POLITIKA

Prof. dr. sc. Vera Turković

e-mail: vera.turkovic@zg.t-com.hr

CILJ KOLEGIJA

Kulturolozi danas, uglavnom fascinirani moćnom tehnologijom koja je proširila uporabu vizualnih medija, govore o dominaciji vizualne kulture i vizualnih komunikacija, imajući pritom u vidu ogromnu količinu vijesti, reklama i zabave koju nam svakodnevno pružaju televizija, internet, kompjutorske i video igre, film i drugi vizualni mediji. Činjenica je, međutim, da se iza sintagme vizualna kultura krije kultura kojoj vizualni jezik služi oglašavanju, propagandi, reklamama, nagovaranju, komunikaciji u službi isključivog prijenosa informacija po diktatu prakse biznisa. Stvoreno je simboličko okruženje u kojem su komunikacijske tehnologije proširile uporabu slike na način da vizualni jezik samo prenosi poruke kao nadomjestak za govorni jezik u funkciji neke državne ideologije ili tržišne ekonomije. Takav prijenos informacija ne podrazumijeva sustav znakova pomoću kojega se između pošiljatelja poruke i publike razvija dijaloški odnos u pravom smislu riječi. Da bi komunikacija bila dvosmjerna treba poznavati jezik slike, naučiti se služiti simboličkim jezikom ili jednostavno biti vizualno pismen. Vizualni jezik kojim se služimo u vizualnoj komunikaciji nije nimalo jednostavan, iako spada u najstarije oblike neverbalnog izražavanja, jer kao specifičan jezik po svom je karakteru univerzalan i istodobno nosi karakteristike zajednice koja se njime služi, ima svoju povijest, i svoje konvencije. Prednost izražavanja putem slike može se ukratko opisati riječima; oni koji stvaraju slike mogu potaknuti svijest drugih o onom što su vidjeli, ili što su zapazili, čega se sjećaju, što očekuju ili zamišljaju i oni to rade bez ikakvog pretvaranja informacije u drugi oblik.

Politička komunikacija sve više postaje oblikom audio vizualne komunikacije, tj. politika u suvremenom demokratskom društvu vidi mogućnosti dvosmjerne komunikacije putem slike. Svaka nova generacija u oglašavanju se tijekom političke kampanje sve više služi vizualnom retorikom. U Europi ovaj fenomen možemo pratiti od pojave Konzervativne stranke M. Thatcher koja je prva osnovala marketinški odjel za vlastitu vizualnu promociju. U Americi je ovaj trend posebno izražen od 2000.g. od kada političari nastoje pronaći eksperte s područja likovne umjetnosti jer televizijski analitičari i reporteri ipak ne poznaju onu visoku razinu vizualne komunikacije koja se očekuje. Zato se vizualna dimenzija izvještavanja, oglašavanja i analiziranja treba istraživati na akademskoj razini.

Politika, dakle, sve više uočava potrebu za vizualnim opismenjavanjem, a vizualni jezik usvaja kao jednostavniji i brži od govorno slušnog jezika, posebno stoga što se njime mogu provocirati intelektualni i emocionalni odgovori. Vizualni je jezik univerzalan, slikom se komunicira s manje napora nego pomoću riječi. Vizualnom se komunikacijom obično služimo onda kada brzo želimo prikazati nekoga, nešto, negdje, nekad i kako. Zato politika poseže za vizualnom komunikacijom kako bi proizvela tako moćne slike da promatrač obvezno zapamti njihov sadržaj.

Cilj je kolegija da upozna polaznike doktorskog studija s metodama korištenja vizualnog jezika u političkoj komunikaciji. Isto tako kroz ovaj kolegij polaznici bi trebali naučiti razlikovati

dobar dizajn od vizualnog zagađenja, tj. naučiti kritički čitati sliku kako bi oblikovali estetičku i etičku platformu za vrednovanje političke sfere.

SADRŽAJ KOLEGIJA

- Uloga i elementi vizualne komunikacije.
- Moć slike u komunikaciji. Retorika slike.
- Likovno/ vizualna pismenost.
- Izvještavanje i vizualizacija.
- Važnost vizualne poruke u politici.
- Učinak vizualne poruke na publiku.
- Politička dimenzija estetske informacije.
- Politički plakat.
- Politički TV spot.
- Strategije vizualne prijevare.
- Analitički pristup vizualnim elementima političke komunikacije.
- Primjena vizualnih metoda u društvenim znanostima.
- Uloga umjetnosti u vizualnoj komunikaciji.
- Vizualni jezik u globaliziranom svijetu.

OBLICI NASTAVE

Nastava se izvodi u obliku predavanja i seminara. Seminari podrazumijevaju aktivnu uključenost polaznika dokorskog studija u smislu manjih istraživačkih projekata u području primjene vizualnih komunikacija u politici. To podrazumijeva prikupljanje građe, tj. primjera dobre i loše prakse iz kojih bi studenti kroz oblike prezentacije naučili, uz pomoć nastavnika, sami koristiti vizualne metode.

NAČIN POLAGANJA ISPITA

Ispit se polaže usmeno na temelju propisane obvezne i preporučene literature. U ocjenu i ukupni zbroj ECTS bodova ubraja se i seminarski rad studenta.

NAČIN VREDNOVANJA ISPITA

Ispit položen iz kolegija «Vizualna komunikacija i politika» kao obaveznog kolegija vrednuje se sa 7 ECTS bodova, a kao izbornog kolegija sa 6 ECTS bodova.

NAČIN PRAĆENJA KVALITETE NASTAVE

Kvaliteta nastave provjerava se anonimnim anketnim ocjenjivanjem polaznika na kraju seminara. Kvalitetu i uspješnost nastavnog procesa neposredno nadziru Vijeće dokorskog studija, te fakultetski Odbor za praćenje kvalitete nastave.

OBVEZNA LITERATURA

- Hartley, J., 1993: *The Politics of Pictures: The creation of the public in the Age of Popular Media*, Routledge, London.
- Mišćević, N., Zindić, M. (ur.), 1981: *Plastički znak*, Zbornik tekstova iz teorije vizualnih umjetnosti, Izdavački centar Rijeka, Rijeka.
- Jenks, C. (ur.), 2002: *Vizualna kultura*, Hrvatsko sociološko društvo, Jesenski i Turk, Zagreb.
- Ivančević, R., Turković, V. (ur.), 2001: *Vizualna kultura i likovno obrazovanje*, Hrvatsko vijeće InSEA, Zagreb.
- Donis, D.A., 1973: *A Primer In Visual Literac*, M&T Press, Cambridge, MA.

PREPORUČENA LITERATURA

- Fyfe, G., Law, J. (ur.), 1988: *Picturing Power: Visual Deception and social Relations*, Demos, London.
- Horn, R. E., 1998: *Visual Language: Global communications for the 21st Century*, Bainbridge Island, Macro VU, Inc, Washington.
- Barry, A. M. Seward, 1997: *Visual Intelligence: Perception Image and Manipulation in Visual Communication*, State University of New York Press, Albany, N.Y.
- Lee Kaid, L., Holtz-Bacha, C., 1995: *Political Advertising in Western Democracies*, Sage, London.
- Curran, J., Morley, D., Walkerdine, V. (ur.), 1996: *Cultural Studies and Communications*, Eduard Arnold, London.
- Murray Edelman (1995). *From art to politics*. The University of Chicago press
- Murray Edelman (1977). *Political Language*. New York: Academic press
- Messaris, P., 1997: *Visual Persuasion: The Role of Images in Advertising*, Sage Publications, Thousand Oaks, CA.
- Mitchell, W. J., 1994: *Reconfigured Eye: Visual Thruth in the Post-Photographic Era*, MIT Press, Cambridge, MA.
- Nelson, J. S., Boyton, G.R., 1997: *Video Rethorics*, University of Illinois Press, Urbana.
- Pavio, A., 1979: *Imagery and Verbal Processes*, Erlbaum, Hillsdale, New York.
- Saint-Martin, F., 1990: *Semiotics of Visual Language*, Indiana University Press, Bloomington.
- Solso, R. L., 1994: *Cognition and the Visual Arts Cambridge*, MIT Press, MA.
- Tufte, E. R., 1997: *Visual Explanation: Images and Quantities, Evidence and Narrative*, Graphics Press, Chesire, CT.
- Kress, G., Van Lenwen, T., 1996: *Reading Images: The grammar of Visual design*, Routledge, London.
- Lester, P. M., 1995: *Visual communications: Images with messages*, Waldsworth Publishing Company, Belmont, California.

Fakultet političkih znanosti
Doktorski studij *Politologija*
+ 385 1 4642 000
<http://www.unizg.fpzg.hr>

- Turković, V. Komunikacija putem vizualne umjetnosti u međunarodnoj suradnji, *Socijalna ekologija*, 2006. (15) 4: 325-337.